

Ja ma näen, et ma seisan ja vaatan maali, kus on kaks joont, üks lilla ja teine pruun, mis keskel ristuvad, pikergust maali, ja ma näen, et ma olen tõmmanud jooned aeglaselt ja paksu õlivärviga, mis on voolama hakanud, ja seal, kus pruun ja lilla ristuvad, segunevad värvid kaunilt ja voolavad allapoole, ja ma mõtlen, et see ei olegi maal, aga samal ajal on töö just selline, nagu vaja, valmis, rohkem seda puutuda ei või, mõtlen ma ja ma pean selle eest ära panema, ma ei taha, et see enam molbertil seisaks, ei taha seda rohkem näha, mõtlen ma ja ma mõtlen, et täna on esmaspäev, ja ma mõtlen, et ma pean panema töö teiste maalide hulka, mille kallal ma veel nokitsen, mis ei ole päris valmis ja seisavad näoga seinapoole magamisto- ja esikuukse vahel riidenagi all, mille otsas ripub pruun nahast õlakott, kus on visandiplokk ja pliiats, ja ma vaatan kahe valmistööde virna poole, mis seisavad köögiukse kõrval seinajal, mul on valmis juba kümnekond suurt maali ja neli-viis väikest, umbes nii, kokku neliteist tööd, mis seisavad kõrvuti virnades köögiukse kõrval, sest mul tuleb õige pea näitus, enamik töid on ruudukujulised, nagu öeldakse, mõtlen ma, aga vahel maalin ma ka pilte, mis on pikad ja peenikesed ja see kahe ristuva joonega pilt on riskülikukujuline, nagu öeldakse, aga seda tööd ma järgmisele näitusele ei pane, sest tegelikult see

töö mulle üldse ei meeldi, ja äkki ei olegi see üldse maal, kõigest kaks joont, või peaksin selle hoopis endale hoidma ja müümata jätma, sest on sääraseid töid, mille tahan endale hoida ja müümata jätta, ja äkki on see üks niisugune, kuigi see töö mulle ei meeldi? ja isegi kui seda võib ehk ebaõnnestunud pildiks pidada, peaksin selle äkki alles hoidma ja endale jätma? ja ma tõesti ei tea, miks ma seda endale tahan jätta koos paari teise tööga, mida hoian pööningul ühes katusekambris, ja mitte sellest lahti saada, või äkki, muuseas, äkki tahaks Åsleik seda pilti endale? et kinkida see jõuluks Õele? sest igal aastal adventi ajal saab Åsleik minult ühe maali, mille kingib jõuluks Õele, ja mina saan Åsleikilt liha ja kala ja küttepuid ja muud, jah, ja ei maksa meelest lasta, et ta lükkab talvel ka mu tee lahti, nagu Åsleik ikka ütleb, jah, seda ka, ja kui ma siis ütlen, mis hinnaga säärast maali Bjørgviniis müüakse, jah, siis ütleb Åsleik, et temale see pähe ei mahu, kuidas inimesed on nõus ühe pildi eest nii palju välja käima ja nähtavasti on neil raha jalaga segada, ütleb ta ja mina ütlen, et ma saan aru, et see on tema meelest põrgukallis, sest minu meelest on ka, ja Åsleik ütleb, et sellisel juhul teeb ta tegelikult head kaup ja annab Õele igal aastal liiga kalli jõulukingi, ütleb ta ja ma ütlen eks ta ole ja siis vaikime ja siis ütlen ma, et võib juhtuda, et ma pistan talle nüüd paar pangatähte lambaribi ja vinnutatud liha ja kala ja puude eest ja lumelükkamise eest ja vahest ka koti Bjørgviniist ostetud nasvärki, ütlen ma ja ta ütleb pisut häiritult, et jah, olgu peale, et oleks nagu kord ja kohus, ütleb ta ja ma mõtlen, et ma ei oleks pidanud nii ütleva, sest Åsleikile ei meeldi võtta vastu raha ega midagi muud, aga kui ma mõtlen, et mina tulen omadega toime, lahedalt, ja tema on samahästi kui puupaljas,

siis pistan talle lipsti ja salaja mõne pangatähe, justkui me kumbki seda ei märkaks, ja kui ma käin Bjørgvini poes, siis ostan alati midagi ka Åsleikile, mõtlen ma, sest kui mina teenin vähe, siis tema ei teeni minu sissetulekuga võrreldes peaaegu mitte midagi, mõtlen ma ja ma vaatan virna valmistöid, mis seisavad näoga seina poole, ja igal töö on pealkiri, mis on maalitud paksu musta õlivärviga alusraami ülemisele äärelle, ja välimisel maalil, mille poole ma vaatan, on pealkiri Ja lained need õõtsuvad, jah, piltide pealkirjad on mulle tähtsad, otsekui osa pildist, ja ma kirjutan need alati musta õlivärviga alusraami ülääärelle ja alusraamid meisterdan ise, olen alati nii teinud ja kavatsen jätkata seni, kuni maalin, mõtlen ma ja ma mõtlen, et tegelikult on töid näituse jaoks vist liiga palju, aga ma võtan kõik kaasa ja viin Galleri Beyerisse ja pangu Beyer siis mõni kõrvale galerii kõrvalruumi, Panka, nagu ta seda ruumi nimetab, kus ta hoiab neid töid, mida välja ei panda, mõtlen ma ja ma lähen siis ja vaatan uuesti tööd, kus on kaks ristuvat joont, mõlemad maalitud paksult, pastoosselt, nagu öeldakse, ja õlivärv on natuke jooksuma hakanud ja selles kohas, kus kaks joont ristuvad, on värv sulanud imeliseks tooniks, see on ilus toon, millel pole nime, nagu see pahatihti on, sest loomulikult ei saa kõigil lugematutel värvivarjunditel, mis maailmas olemas on, nime olla, mõtlen ma ja ma astun pildist paar sammu kaugemale ja jään seda silmitsema ja kustutan seejärel tule ja seisan ja vaatan maali pimedas, sest väljas on pime, sellel aastaajal on ööpäev läbi pime või peaaegu pime, mõtlen ma ja ma vaatan maali poole ja silmad hakkavad pimedas seletama ja ma näen jooni, näen, et need ristuvad, ja ma näen, et pildis on palju valgust, jah, palju ebamaist valgust,

vaat siis, ju see on siis ikka hea maal ehk, mõtlen ma, ja ma ei taha seda tööd rohkem vaadata, mõtlen ma ja ma jään siis ikkagi seisma ja pilti vaatama, ja nüüd küll aitab, mõtlen ma ja ma vaatan siis ümmarguse laua poole akna all, ümmarguse laua kõrval on kaks tooli ja ühel neist, vasakpoolsel, istusin ja istun mina ja parempoolsel istus alati Ales, jah, senikaua kui ta elas, aga ta suri liiga noorelt ja selle peale ma mõelda ei taha ja õde Alida, tema ka suri liiga noorelt, aga selle peale ma mõelda ei taha, mõtlen ma ja ma näen, et ma istun oma toolil ja vaatan selle punkti poole õues, kuhu ma Sygne väina poole vaadates ikka pilgu kinnitan, oma orientiiri poole, kus maja ees kasvava männi latv jääb kahe poolega akna paremal poolel keskmise ruudu keskele, sest aken on kahe poolega ja mõlemad käivad lahti ja kumbki aknapool koosneb kolmest ruudust ja männiladv peab jääma parema aknapoole keskele, ja silm seletab hädavaevu mäнди ja oma maamärgil näen ma pimeduses laineid ja ma näen end seal istumas ja laineid vaatamas ja ma näen, et ma lähen oma auto poole, mis on pargitud Galleri Beyeri ette, ma astun, seljas pikk must mantel, õlal pruun nahast kott, ja ma tulen just Kohvikust, aga täna mul suuremat sisse ei mahtunud ja siis läkski nagu tihtipeale, et ma ei võtnudki lõunat, vaid kõigest kotletivõileiva sibulaga, aga juba on päev õhtus ja ma olen ostnud kõike, mida ma Bjørgvinist osta tahtsin, nii et nüüd on aeg sõita tagasi koju Dylgjasse, see on siiski päris pikk maa, mõtlen ma ja ma istun autosse ja panen pruuni õlakoti kõrvalistmele ja käivitan auto ja sõidan Bjørgvinist välja niiviisi, nagu Beyer mind ükskord ammu õpetas, jah, sest ühel päeval õpetas ta mind sõitma Bjørgvini sisse ja Bjørgvinist välja, õpetas, kuidas sõita Galleri

Beyeri juurde ja sama tänavat mööda vastassuunas Galleri Beyeri juurest ära, mõtlen ma ja ma sõidan Bjørgvinist välja ja ma vajun mõnusesse unelusse, mida sõitmine tekitab, ja ma näen, et ma sõidan kohe mööda kortermajast, kus Asle elab, Skutevikas mererannal, ja veepiiril on väike paadisild, mõtlen ma ja ma näen Aslet, kes lamab diivanil ja väriseb, väriseb üle keha, ja Asle mõtleb, et kas see värin kord juba järele ei jää? ja ta mõtleb, et heitis eile õhtul diivanile, sest ei jaksanud tõusta ega riidest lahti võtta ega voodisse minna ega koera, isegi koera Braget ei jaksanud ta välja viia, nii et tollel on kindlasti hirmus häda, mõtleb ta, ja kui ta ometi nii hullult ei väriseks, sest tal väriseb kogu keha, mitte ainult käed, mõtleb Asle ja ta mõtleb, et nüüd tuleb end jalule ajada ja kööki minna ja võtta üks naps, et värin lakkaks, sest eile õhtul jäi ta riietega magama, noh, jäi diivanile ja magas peataie seal välja, mõtleb ta ja nüüd lamab ta seal ja vahib enda ette ja väriseb ja väriseb üle kogu keha, mõtleb ta, ja kõik on, jah, misasi? tühjus? eimiski? eemalolek? jah, võib-olla küll, võib-olla eemalolek, mõtleb ta, ja nüüd on küll napsi vaja, et värin väheke järele annaks, mõtleb Asle ja siis, siis läheb ta välja ja läheb seejärel merre, mõtleb Asle, sest ainus, mida ta soovib, ainus, mida ta tahab, on surra, kaduda, nii nagu õde Alida kadus veel õrnas lapseas, lebas surnult voodis, Õde, mõtleb Asle, ja nagu kadus naabri-poiss, kelle nimi oli Bård, too, kes kukkus isa paadist merre ega osanud ujuda ega pääsenud paati tagasi ega saanud enam kaldale, mõtleb Asle ja ta mõtleb, et nüüd võtab ta endal kratist kinni ja tõuseb jalule ja läheb siis kööki ja valab endale tubli klaasitäie napsi, et värin natuke järele annaks, ja käib siis korteris ringi ja kustutab tuled ära, käib kogu korteri läbi ja

vaatab, et kõik oleks korras, ja läheb siis korterist välja, lukustab enda järel ukse ja läheb mere äärde ja läheb siis merre ja otsejoones silmapiiri poole, mõtleb Asle ja ta mõtleb seda mõtet ikka ja jälle, see on ainus mõte, mida ta mõelda suudab, mõte sellest, et ta läheb merre, mõtleb ta, ja kaob merre, lainete eimiskisse, mõtleb Asle, ja see mõte laseb tal peas pidevalt ringiratast, ei lakka, ketrab aina edasi, sest vaid selles mõttes, selles ainsas mõttes on selgus, kõik muu on tühi eemalolek, tühi lähedus, ei, mitte miski ei ole tühi, aga selles pimeduses on kõik siiski tühi ja ühtki teist mõtet, mida ta mõelda üritab, ta mõelda ei suuda, need on liiga rängad, ka mõte kätt tõsta tundub liiga ränk ja ta märkab, et väriseb, ehkki ta ei liiguta, aga väriseb kogu kehast, ja miks käib mõte üles tõusta talle nii üle jõu? mõte kätt tõsta? ja miks on ainus, mida ta mõelda suudab, soov merre minna? ta kavatseb juua, kuni värin lakkab, kustutada siis korteris tuled, vahest seada elamise korda, kui vaja, sest kõik peab jääma tipp-toppp, kui ta lahkub, mõtleb Asle ja ta mõtleb, et äkki peaks kirjutama Juntsule, nüüd juba täismehel, jah, täismees on ta juba ammu, elab nüüd Oslos, või äkki peaks talle helistama? aga ei tema ega Juntsu armasta telefoniga jututada, mõtleb Asle, või äkki peaks Livile kirja saatma? nad olid ju abielus hea mitu aastat, aga lahutasid nii ammu, et vimma enam ei ole, sest kuidas ta kaoks kellegagi hüvasti jätmata, see tundub vale, aga see teine, kellega ta abielus oli, Siv, Sivi peale ei suuda ta mõeldagi, võttis Poisikluti ja Tütre kaasa ja kolis tema juurest ära, oli järsku läinud, jah, ta polnud isegi mõelnud, et nad võiksid lahutada, kui Siv ütles, et nüüd aitab, ja võttis Poisikluti ja Tütre kaasa ja kolis välja, oli neile juba korterigi leidnud, ütles Siv ja tema oli

nagu puuga pähe saanud, mõtleb Asle, ja siis käisid Poisiklutt ja Tütar tema juures mõnda aega üle nädala, mõtleb ta, aga siis leidis Siv endale uue mehe ja võttis Poisikluti ja Tütre kaasa ja kolis ei tea kuhu Trøndelagi selle uue mehe juurde, kelle oli endale leidnud, võttis lapsed kaasa ja sõitis ära ja siis jäi tema jälle üksi ja siis kirjutas Siv ja nõudis, et ta maksaks küll ühe ja küll teise eest, ja mida Siv ka ei palunud, kõige eest ta maksis, kui tal raha oli, mõtleb ta, ja miks sellest mõelda? mõtleb Asle, see on miski ammune asi, sest nüüd on plats puhas, kõik valmis, kõik maaliasjad laual oma kohal ja tööd virnas näoga seina poole, pintslid puhtad ja üksteise kõrval suuruse järgi reas, kõik tärpentiniga korralikult puhastatud, ja õlivärvituubid on ka korralikult reas selle järgi, kui palju tuubis värvi järel on, kõigil kork kõvasti kinni keeratud, ja molbert seisab tühjal, kõik on korda tehtud, kõik on nagu kord ja kohus ja ta lamab ja väriseb ja ei mõtle enam midagi, ainult väriseb, ja siis mõtleb ta jälle, et tõuseb üles, läheb välja, keerab ukse enda järel lukku, läheb majast välja, läheb mere äärde ja merre, sumab sügavale merre, kuni lained pea kohal kokku löövad ja ta merre kaob, ikka ja jälle mõtleb ta seda, muu on eimiski, muu on eimiskisuse pimedus, mis aeg-ajalt järskude sähvatustena temast läbi sööstab ja jah, siis sugeneb temasse mingit sorti õnn ja ta mõtleb, et kusagil on äkki tühi eimiski, tühi valgus, ja oh, kui kõik võiks seda olla, mõtleb ta, olla tühi valgus, oh, kui leiduks säärane koht oma tühjuses, oma helendavas tühjuses, oma eimiskisuses, mõtleb Asle, ja kui ta säärase koha peale mõtleb, mis mõistagi pole mingi koht, mõtleb ta, vajub ta otsekui unne, mis polegi uni, vaid kehaline liikumine, milles ta on liikumatu, ehkki väriseb, jah, kuigi ta kogu aeg

väriseb, on kõik ränk ja ühes kohas selles suures ränkuses on jahmatavalt õhuline valgus, jah, nagu usk, mõtleb Asle ja ma näen, et ta lamab elutoas või ateljees või kuidas seda nimetada, mõtlen ma, ta lamab diivanil akna all, kust avaneb vaade merele, ja diivani ees seisab laud, millel on paar kinnist visandiplokki ja mõned pliiaatsid, kõik kenasti kõrvu sätitud, see on tema tuba, Asle tuba, muud midagi, mõtlen ma, ja tema toas on kõik tipp-topp korras ja ühes kohas on najakil suur lõuend näoga seina poole, alusraam väljaspool, ja ma näen, et Asle on kirjutanud alusraami üläärele mustaga Helendav tumedus, ju see on pildi pealkiri, mõtlen ma, ja nurgas seisab lõuendirull, teises nurgas on püsti pikad puuliistud alusraamide tarbeks, näen ma ja ma näen, et Asle lamab diivanil, väriseb üle keha ja mõtleb, et peab napsi saama, et värin lakkaks, ja ta tõuseb istuli ja istub siis diivanil ja mõtleb, et nüüd peab ta igatahes ühe suitsu tegema, aga ta väriseb nii hullusti, et ei suuda isegi suitsu keerata, nii et ta peab diivanilaual lebavast suitsupakist sigareti võtma ja tal õnnestub pakist üks sigaret kätte saada ja suhu torgata ja püksitaskust tikutoos õngitseda ja ta kraapsab tikku ja tal õnnestub kuidagimoodi suits põlema saada ja ta tõmbab paar sügavat mahvi ja mõtleb, et ta ei võta sigaretti suust, pudenegu tuhka nii palju kui tahab, ja nüüd peab ta varsti saama klaasi napsi, mõtleb Asle ja aina väriseb ja väriseb ja tal õnnestub tikutoos tagasi püksitaskusse pista ja ta kummardub diivanilaual seisva tuhatoosi kohale ja sülitab sigareti tuhatoosi ja ma sõidan põhja poole ja ma mõtlen, et oleksin pidanud kinni pidama ja minema Aslet vaatama, mitte tema majast lihtsalt mööda sõitma seal Skutevikas, aga kui ta seda tõesti tahab, ei saa mina teda takistada mere äärde

minemast ja vette sumamast, mingu pealegi, kui tahab, mõtlen ma ja ma sõidan põhja poole ja ma näen, et ma seisan ja vaatan kahe ristuva joonega maali, ja ma näen, et ma lähen oma vana maja kööki, sest maja on vana ja köök on vana, ja ma näen, et kõik asjad on seal oma kohal ja tööpind ja köögilaud on üle tõmmatud, näen ma, kõik on puhas ja kena, nagu olema peab, ja ma näen, et ma lähen vannituppa, klõpsan tule põlema ja seal on ka kõik ilus ja korras, kraanikauss puhas, kempsupott puhas, ja ma näen, et ma seisan peegli ette ja silmitsen oma hõredaid halle juukseid, halli habemetüügast ja ma tõmban käega läbi juuste ja võtan nende ümbert musta kummi, mis neid kukla taga kinni hoiab, ja juuksed langevad õlgadele ja rinnale pikkade, õhukeste ja hallidena ja ma tõmban sõrmedega läbi juuste, lükkan need kõrva taha ja ma võtan siis musta kummi ja panen juuksed sellega kukla taha kinni ja lähen siis esikusse ja näen, et seal ripub must mantel, kui palju aastaid see mul juba olnud on, mõtlen ma, nii et keegi ei saa mind süüdistada, et ma kergemeelselt uusi riideid ostan, mõtlen ma ja ma näen, et ühes riidenagis ripub hulk salle ja ma mõtlen, et mul on palju salle, sest Ales kinkis mulle jõuludeks ja sünnipäevaks tihti salli, kuna ma seda tahtsin, küsis, mida ma kingiks soovin, ja ma ütlesin enamasti, et salli, ja siis saingi selle, mõtlen ma ja ma lähen tagasi elutuppa või ateljeesse või kuidas seda nimetada, eks see tegelikult ole mõlemat, aga ma nimetan seda elutoaks, ja näen pruuni nahast õlakotti, mis ripub riidenagis tööde kohal, mille olen eest ära tõstnud, ma ei ole nendega päris rahul, töödega, mis seisavad magamistoa- ja esikuukse vahel, ja kui ma välja lähen, võtan ma pruuni õlakoti alati kaasa ja selles on visandiplokk ja pliiats, mõtlen ma

ja ma näen, et õlakott on kõrvalistmel oma kohal, ja ma sõidan põhja poole ja ma mõtlen, et mul on hea meel koju jõuda, oma vanasse heasse majja Dylgjas, ja ma näen, et ma seisan ja vaatan ümmarguse laua poole, mis seisab akna all, ja kaht tühja tooli laua taga ja ühe leenil ripub must sametkuub, jah, seesama, mis mul praegu seljas on, ja seal, sellel toolil, mis seisab pingile kõige lähemal, oli mul alati kombeks istuda ja Ales istus kõrvaltoolil, see oli tema tool, mõtlen ma ja ma näen jälle, et ma seisan ja vaatan kahe ristuva joonega maali, mulle ei meeldi seda maali vaadata, aga ma kuidagi nagu pean seda tegema, mõtlen ma ja ma sõidan pimedas edasi põhja poole ja ma näen, et Asle istub diivanil ja vaatab midagi ja ei vaata midagi ja ta väriseb, vabiseb, väriseb vahetpidamata, vabiseb ja on riides täpselt nagu mina, mustade pükste ja sviitriga, ja diivanilaua taga toolileenil ripub must sametkuub täpselt nagu see, mis minul praegu seljas on ja ripub tavaliselt ümmarguse laua taga toolileenil, ja tema juuksed on hallid ja nagu minul musta kummiga kukla taga kinni, ja siis tema hall habemetüügas ja ka minul on hall habemetüügas, mille ma ajan maha umbes korra nädalas, mõtlen ma ja ma näen, et Asle istub diivanil ja väriseb üle keha ja tõstab kätt pisut näo ette ja pisut kõrvale ja käsi väriseb ja ta mõtleb, et nüüd on miskipärast kergem ja parem olla, ja ta mõtleb, et peaks raasuke sööma, aga ta väriseb nii väga, et peab enne püsti saama ja midagi jooma, mõtleb ta diivanil istudes ja ma mõtlen, et ma ei või jätta Aslet sellisesse olukorda üksi, ma ei oleks tohtinud Skutevikas tema majast niisama mööda sõita, sest vahel astun ma tema poole sisse ja tal on mind praegu vaja, mõtlen ma, aga Asle maja on jäänud juba kaugele selja taha ja ma ei

oleks pidanud nii tegema ja äkki tuleks ringi keerata ja tagasi sõita? aga ma olen nii väsinud, mõtlen ma ja ma sõidan põhja poole ja näen tõusval maanteenõlval pimedas vana pruuni maja, mis on jäänud lagunema, ja ma näen, et paar katusekivi on puudu, ja selles majas me kunagi elasime, Ales ja mina, mõtlen ma, ja see tundub nii igiammu nagu hoopis teises elus, mõtlen ma ja ma sõidan majast mööda, ja kui ma olen pisut maad edasi sõitnud, näen ma teeotsa ja keeran sinna ja pean auto kinni ja jään istuma, istun niisama autos ega mõtle, ei tee midagi, lihtsalt istun ja siis mõtlen ma, et miks ma seal teetsal küll auto kinni pidasin? sest ma ei ole seal kunagi varem peatunud, ehkki olen sealt palju kordi mööda sõitnud, ei, nüüd pean küll koju saama, ma oleksin pidanud ikka Aslele külla minema, aga juba on hilja, mõtlen ma ja ma jään autosse istuma ja ma mõtlen, et äkki peaksin palve lugema, ja siis mõtlen ma nende peale, kes nimetavad end kristlaseks ja arvavad, või vähemalt arvasid, et lapse hinge päästmiseks on hädavajalik ta ristida lasta ja arvavad ühtlasi, et Jumal on kõigeväeline, ja miks see siis hinge päästmiseks hädavajalik on? kas Jumal ei või teha oma tahtmist? sest kui Ta on kõigeväeline, siis on see ju Tema tahe, et mõni ristitakse ja mõni mitte? ei, on liiga suur lollus uskuda, et ristimine on hinge päästmiseks hädavajalik, mõtlen ma ja ma märkan, et meel läheb sellest mõttest helgemaks, mõttest osade kristlaste lollusele, et ristimine on hädavajalik hinge päästmiseks, mis see ka ei oleks, see mõte on nii jabur, nii ilmselgelt jabur, et ei aja isegi naerma, sest ilmselge lollus ei ajagi naerma, ka mitte end kristlaseks pidajate lollus, neist paljude lollus, mõistagi mitte kõigi, mõtlen ma ja ma mõtlen, et need, kes nii mõtleavad, ei ole Jumalast

kuigi heal arvamisel, ja ma mõtlen Jeesusele, kui väga ta lapsi armastas, ja ta ütles, et laste päralt on Jumala riik, nad kuuluvad Jumala riiki, ja see on ilus ja õige mõte, mõtlen ma, nii et miks peaksid nad sinna pääsema ristimise abil? kui nad juba kuuluvad Jumala riiki? mõtlen ma ja ma mõtlen, et ristimine, laste ristimine on ju õige ja hea, aga on inimeste jaoks, mitte Jumala jaoks, sest see võib tähtis tunduda inimestele, jah, eelkõige kirikule, aga Jumalale see tähtis ei ole, sest lapsed juba kuuluvad Jumala riiki, ja selleks, et taevariiki pääseda, tuleb saada kui nemad, kui lapsed, nii on kirjutatud, mõtlen ma ja ma mõtlen, et ei, nüüd küll aitab, sest ma mõtlen ka ise nagu lollpea ja ma mõtlen siis veel teiste lolluse peale, samas kui minu mõtetes pole mingit selgust, nende vahel puudub seos, sest muidugi pole ristituks saamiseks vaja veega ristimist, inimene võib saada ka endas ristitud, endas pesitseva vaimu läbi, vaimu läbi, kes ta on ja kes tal on, vaimu läbi, kelle ta sai inimeseks sündides, mõtlen ma, ja suurem osa inimesi, nii need, kes on elanud varem, kui ka need, kes elavad praegu, on ristitud vaid iseendas, mitte veega mõnes kirikus, mitte kirikuõpetaja poolt, vaid on ristitud vaimu läbi, kelle nad on saanud ja kes neis pesitseb, ja vahest oma osaduse kaudu teiste inimestega, osaduse kaudu, mis ongi selle mõte, mis ongi vaimu mõte, jah, mis ongi keeles, mõtlen ma ja ma mõtlen, et mõned inimesed on ristitud kas lapsena või täiskasvanuna, jah, mõned on puhastatud veega, pühitsetud veega, mõtlen ma, ja see on iseenesest hea ja õige, aga ka ainult seda, ja ühed ristsed, kõik ristsed on, nii mõtlen mina, ristsed kõigile, inimestele, sest kõik inimesed on omavahel seotud, elavad, surnud, need, kes ei ole veel sündinud, ja seda, mida teeb üks

inimene, ei saa teatud mõttes lahutada sellest, mida teeb teine inimene, mõtlen ma, jah, nii nagu Kristus elas, suri ja surnuist üles tõusis ja oli Jumalaga üks kui ainus inimene, kes seda oli, jah, nõnda on ka kõik inimesed, seeläbi, et nad on inimesed Kristuses, tahavad nad seda või mitte, seotud Jumalaga Jeesuse Kristuse kaudu, Inimese Poja kaudu, teavad nad seda või mitte, usuvad nad seda või mitte, on see siiski nii, sest mis seal salata, mõtlen ma, ka kristlus teab midagi ja mina olen ju ka, tõsi mis tõsi, pöördunud katoliku usku, mida ma ei oleks ilma Alesita iial teinud, sest ma ei ole isegi laste ristimises katoliku kirikuga ühte meelt, aga ma ei ole katoliiklaseks hakkamist kunagi kahetsenud, mõtlen ma, sest katoliku usk on mulle palju andnud, ja ma pean end ju kristlaseks, jah, umbes nagu ma pean end kommunistiks või vähemalt sotsialistiks, ja ma palun roosikrantsi iga päev enda moodi, jah, ma palvetan iga päev mitu korda ja ma käin missal nii sageli kui võimalik, sest ka sellel, jah, missal on oma tõde, nii nagu ristimisel on oma tõde, jah, ka ristimine on tões osaline, ka see võib viia sihile, jah, viia Jumala juurde, mõtlen ma, igatahes nagu mina Jumalat ette kujutan, aga sinna viivad ka teised viisid tõest mõelda ja uskuda, kõik, mis pöördub südamest Jumala poole, olgu või siis, kui kasutatakse sõna Jumal või kui tundmatu jumalusega silmitsi olles ollakse vahest nii tark või nii häbelik, et seda sõna ei kasutata, kõik viib Jumala poole, nii et selles mõttes on kõik religioonid üks, mõtlen ma, ja selles mõttes langevad kokku ka religioon ja kunst, ka sellepärast, et piibel ja liturgia on väljamõeldis ja luule ja pilt, on kirjandus ja teater ja kujutav kunst ja neil on särasena oma tõde, sest loomulikult on ka kunstil oma tõde, mõtlen ma, aga mis ma istun siin ja lasen

mõtetel uidata, mõeldes segaseid mõtteid, mõtlen ma, tuleb sõita edasi põhja poole ja jõuda koju Dylgasse oma majja, vanasse heasse majja, mis ma istun ja külmetan siin autos, nüüd pean auto käima panema ja siis pean Dylgasse sõitma, sest mulle meeldib autot juhtida, see tekitab mingi rahuseisundi, ma vajun unelusse, jah, see pakub sedamaid mingit rõõmu ja mõte koju Dylgasse, vanasse heasse majja jõudmisest pakub ka rõõmu, mõtlen ma, kuigi pärast Alesi surma ootab mind alati ees tühi maja, ei, nii see ei ole, sest kuigi Alesi surmast on möödas palju aega, on ta seal majas ikka alles, mõtlen ma ja ma mõtlen, et ma oleksin pidanud koera võtma, sest mulle on koerad alati meeldinud ja kassid ka, aga ma tahaksin pigem koera, sest koer on parem sõber, mõtlen ma ja ma olen seda nii tihti mõelnud, aga mitte nii kaugele saanud, et koera võtta, ma ei tea isegi, miks, vahest sellepärast, et ma tahan ikkagi Alesiga kahekesi olla? sest kuigi ta on surnud, on ta ikkagi seal, mõtlen ma, või äkki peaksin nüüd asja teoks tegema ja koera võtma? mõtlen ma, aga Aslel on koer, jah, tal on juba tükk aega koer olnud, mõtlen ma ja siis mõtlen ma, et ma ei oleks pidanud Asle majast niisama mööda sõitma, sest ta ei tohi oma olukorras üksi olla, nii raske nagu ta praegu on, pressitud oma kivi alla, väriseva kivi alla, mis hakkab teda maa sisse suruma, mõtlen ma, nii et ma pean otsa ringi keerama ja Bjørgvini tagasi sõitma, mõtlen ma, ja siis pean ma Aslele külla minema, mõtlen ma, sest ma pean aitama tal end enda käest vabaks kiskuda, mõtlen ma ja ma näen, et Asle istub diivanil ja muudkui väriseb ja väriseb, ja ma peaksin tagasi sõitma, tal on mind praegu vaja, aga ma olen väsinud ja tahan nii väga koju saada, sõita edasi põhja poole, jõuda koju,

sest ma käisin Bjørgvini ja ostsin Kunstipoest lõuendit ja Puulaost alusraamide tarvis liiste ja veel ostsin ma hulga söögipoolist ja tahan nüüd otsemat teed koju Dylgjasse sõita, mõtlen ma, ja tegelikult olin ma kavatsenud Bjørgvini jääda ja Püha Pauli kirikusse õhtumissale minna, aga olin liiga väsinud, nii et võib-olla sõidan ma Bjørgvini tagasi pühapäeval, et minna hommikumissale, ma pole viimasel ajal enam ammu missal käinud, nii et teeks head jälle armulauda saada, ja siis võin ma Aslet ka vaatama minna, mõtlen ma ja ma näen, et ta istub diivanil ja muudkui väriseb ja väriseb, aga kas ta ei vii juba varsti koera välja? mõtlen ma ja ma näen, et Brage lamab korteriukse ees ja ootab väljaviimist, ja ma näen, et ta tõuseb üles ja tipsib diivani ette ja hüppab diivanile ja heidab Aslele sülle ja jääb sinna lamama ja koer väriseb ka ja Asle ei jaksa end liigutada, ei jaksa isegi kätt tõsta ega sõnagi lausuda, isegi üheainsa sõna ütlemine tundub hirmus vaev, nagu peaks ta end selleks sundima, mõtleb ta, aga nüüd, jah, nüüd ei ole ta mõtted miskipärast enam nii kinni kiilunud, ei tiirle enam nii palju samas ringis, enam mitte, sest kui koer tuli ja sülle heitis, hakkasid tema mõtted liikuma, mõtleb ta

Pai Brage, ütleb Asle

Oh sa mu pai Brage, ütleb ta

ja väriseva käega silitab Asle Brage karva ja sasib tema karva ja Asle mõtleb, et kuidas ta võib küll mõelda merre minna, sest kes siis koera eest hoolitseks? kas ta tõesti võib tahta koera hüljata, mõtleb Asle ja väriseb juba vähem, aga väriseb ikka veel, tema keha vabiseb, mõtlen ma ja ei, ma ei taha Asle peale rohkem mõelda, ma ei taha teda vaimusilmas

näha, tema pikki halle juukseid, halli habemetüügast, ma ei taha tema peale rohkem mõelda, pole mingit mõtet tema peale rohkem mõelda, sest ta on vaid üks paljudest oma-sugustest, ta on üksi, ta on üks paljudest, kes on üksi, ta on vaid üks paljudest kunstnikest, üks paljudest maalijatest, ta on vaid üks paljudest maalijatest, keda peaaegu keegi ei tea, välja arvatud lähemad pereliikmed ja mõned tuttavad õpinguajast ja paar kolleegi, ta ei ole midagi vähemat ega rohkemat kui iga teine maalikunstnik, üks tuhandetest, ei, ma ei taha tema peale rohkem mõelda, mõtlen ma ja siis mõtlen ma jälle, et ma oleksin pidanud tema poolt läbi astuma, üksi nagu ta on, kehvast seisusest nagu ta on, oleksin pidanud teda vaatama minema ja küsima, kas läheks ja võtaks seltsis klaasikese, jah, tema oleks võtnud klaasi õlut ja selle kõrvale pitsi kangemat ja mina tassi piimaga kohvi, sest ma ei joo enam õlut, ei joo enam õlut, veini ega kangemat, sestsaadik kui ma karsklaseks hakkasin, just nii oleksin ma pidanud tegema, sest kui Asle juua saaks, hakkaks tal kergem ja tema väärin kaoks, ta taltuks, kui ta vaid juua saaks, raskus temas läheks vähemaks, kivi kergemaks, jah, tema kivi nihkuks ehk pisut, nii et temasse pääseks tibake valgust ja õhku, siis oleksin ma viinud ta kuhugi, kus on teisi inimesi, kus teised käivad joomas, kus teised leiavad seltsi ja hingetröösti, just nii oleksin ma pidanud tegema, mitte tema majast lihtsalt mööda sõitma, vaid kinni pidama, võtma ta kaasa, jah, välja siginasse-saginasse, et ta elavneks, aga ma sõitsin edasi põhja poole, nagu ei peakski ma tema eest hoolt kandma, nagu tahaksin nii ruttu kui võimalik tema juurest minema saada, sest ma ei saanud hakkama, ei suutnud näha, kuidas Asle seal lamab, mõtlen ma, ja siis sõitsin ma tema

korterimajast Skutevikas lihtsalt mööda, nagu oleks Asle muutunud liiga raskeks, nagu oleks tema valu või kannatus, vahest on see sõna parem, sundinud mind ära sõitma, mitte sellepärast, et ma ei tahtnud koos temaga olla, vaid hoopis, ei, ma ei tea, aga tahtsin minema saada ja vahest mõtlesin, et vean tema valu kuidagi endaga kaasa, vean seda enda järel, et võin tal kannatuse pealt maha vedada, kui edasi sõidan? või mõtlen ma praegu nii ettekäändeks, miks ma ei pidanud kinni ega astunud tema poolt läbi, vaid sõitsin lihtsalt edasi, sest miks ma teda vaatama ei läinud? kas argusest? suutmatusesst tema valu jagada? tema kannatust jagada, aga mida ma selliste sõnadega mõtlen? sest need on vaid sõnakõlksud, jagada valu, jagada kannatust, need on sõnakõlksud, nagu oleks valu, kannatust võimalik jagada, mõtlen ma ja ma näen, et ma istun autos ja vaatan teeotsa lähedal mänguplatsi, kus ei ole ühtki last, aga seal, jah, rippkiigel istub pikkade tumedate juustega noor naine ja kiige kõrval pingil istub noor mees, tal on pruunid poolpikad juuksed, seljas must mantel ja kaelas sall, ja on hiline pärastlõuna või õhtuhakk ja ta istub ja vaatab naist kiigel ja üle õla on mehel pruun nahast kott ja naine vaatab enda ette, on sügis, üksikud lehed on hakanud värvi muutma, see on parim ja kauneim aastaaeg, mõtlen ma, ja kõige kaunim vist videvikus, kui valgus hakkab möönama, kui valgusse on immitsenud hämarust, aga on veel nii valge, et ma näen selgesti, et üksikud lehed on kaotanud roheline värvi, mõtlen ma, see on minu aastaaeg, on seda alati olnud, nii kaua kui ma mäletan, on mulle sügis meeldinud kõige rohkem, mõtlen ma ja ma vaatan noore mehe poole, kes istub liikumatult pingil, pilk enda ees, nagu ei näeks ta midagi, ja ma vaatan noore

naise poole, kes istub kiigel, ja ka tema pilk on enda ees, otsekui ei millegi poole, ja miks nad nii liikumatult istuvad? miks nad ei liiguta? mõtlen ma, mees istub pingil, naine istub kiigel, lihtsalt istuvad, ja miks nad seal lihtsalt istuvad? miks nad omavahel ei räägi? miks on nad täiesti liikumatud, nagu oleksid pildil? mõtlen ma, jah, jah, täpselt nagu pildil, nagu pildil, mille ma võin maalida, mõtlen ma ja ma tean, et just see hetk, just see pilt on mulle mällu sööbinud ega kao sealt iial, mul on nii palju sääraseid pilte mällu sööbinud, tuhandeid, ja mõne mõtte juures, kui näen midagi sarnast, või päris iseenesest võib mõni säärane pilt välja ilmuda ja tihti kõige kummalisemal ajal ja kohas, mõni pilt, liikumatu pilt, milles on siiski mingi liikumine, ja tekib tunne, et iga säärane pilt, igaüks neist tuhandetest, mis on mul peas või mine tea kus, ütleb midagi, ütleb midagi peaaegu ühemõttelist, aga siiski on keerukas täielikult aru saada, mida pilt ütleb, muidugi võin mõelda, et pilt ütleb seda või toda, loomulikult võin ma seda ja loomulikult mõtlen ka ja midagi sellest, mida pilt ütleb, suudan ma ka mõelda, aga mitte iial seda, mida see tegelikult ütleb, sest pilti on raske mõista, nagu ei olekski see siitilmast, nagu öeldakse, ja jah, see on imelik, jah, päris pentsik, sest nüüd istuvad mees ja naine nii, nagu oleksid nad niisugusel sõnul väljendamatul pildil, mida ma endasse vaadates näen, kuigi ma näen seda nüüd ilmsi, mees istub pingil, naine istub kiigel, istuvad, nagu ei saaks kumbki liigutada, nagu hoiaks mingi nähtamatu vägi neid kinni, ja näib, nagu istuksid nad nõnda juba kaua, jah, nagu oleksid nad alati nii istunud, jah, kogu aeg, alati, ja naisel on seelik seljas, lilla seelik, ja seelik paistab videviku hakul üsna tume, jah, lilla läheneb mustale ja mees

istub pika musta mantliga, pruun kott üle õla, ja ta juuksed on pruunid ja poolpikad ja habet pole tema näos näha, aga mis ma ometi istun, mõtlen ma ja ma mõtlen, et nemad, naine ja mees, istuvad liikumatult ja mina niisamuti, istun liikumatult just nagu nemad, ja mis ma ometi autos istun, sest möödasõitjad võivad imestama hakata, miks ma ometi autos istun, miks ma edasi ei sõida, aga möödasõitjaid ei ole, ja kui mõni olekski, siis ei paneks ta imeks, et ma teeotsal hinge tõmban, äärmisel juhul need kaks mänguplatsil, kui nad mind märganud on, aga ilmselt ei ole, igatahes ei ole kumbki minu poole vaadanud, kui ma seal autos istun, samal ajal kui videvik pikkamisi tiheneb, ikka veel on valge, kuid õhku on immitsenud hämarust, aegamööda, aegamööda immitseb õhku hämarust, mõtlen ma seal istudes ja vaatan musta mantliga noore mehe poole, kes istub pingil, õlal pruun nahkkott, ja noore naise poole, kes istub kiigel lilla seelikuga, sest ikka veel istuvad nad paigal, liikumatult, jah, nagu oleksid maalitud, jah, seda ka, aga kui mina maalin, siis püüan ma alati sellised kinnijäänud pildid eest ära maalida, jah, nagu sellegi pildi istuvast mehest ja naisest, jah, et neist lahti saada, vabaneda, ja ma olen mõelnud, et sellepärast minust maalija saigi, sest mul on kõik need pildid sees tallel, jah, nii palju pilte, et päris piin, jah, need piinavad mind, kui ühtsoodu välja ilmuvad, jah, lausa nagu viirastused, ja kõikisugustes olukordades, ja ma ei saa sinna midagi parata, ainus, mida ma teha saan, on maalida, jah, katsuda kinnijäänud pildid eest ära maalida, muud midagi, maalida need ükshaaval minema, aga mitte kunagi maalides täpselt seda, mida ma näinud olen ja mis on kinni jäänud, noh, ma olen seda nii palju kordi teinud ja siis maalin ma ainult

seda, mida olen näinud, ei midagi enam, ja sel viisil otsekui kahekordistan pilti ja sellisel juhul ei õnnestu mul lahti saada maalist, mida ma püüan eest ära maalida, noh, ma pean maalima pildi nõndaviisi, et kinnijäänud pilt vabaneks ja kaoks, saaks justkui nähtamatuks ja ununenud osaks minust endast, mu ainsast pildist, sellest ainukesest pildist, mis ma olen ja mis mul on, sest selles olen ma kindel: mul on ainult üks pilt, üksainus pilt ja kõigis teistes piltides, ka neis, mida ma näen ja mis jäävad kinni ja mida ma ei suuda unustada, on midagi niisugust, mis sarnaneb selle minus oleva ainsa pildiga ja see ei ole nähtav, vaid miski selles, mida ma näen, mistõttu see jääb minusse kinni, jah, nagu nüüdki selles, mida ma näen, kui istun autos ja vaatan noore mehe ja noore naise poole, kes istuvad paigal ja vaatavad enda ette, mitte teineteise poole, ega lausu teisele sõnagi, aga justkui kuuluksid kokku, nagu oleksid üks tervik, sest meest ei saaks just nagu näha ilma naiseta ega naist ilma meheta, naise tumedad juuksed, mehe pruunid juuksed, naise pikad juuksed, mehe poolpikad juuksed, nagu nad seal istuvad, ei saa neid teineteisest lahutada, ja et nad ei liiguta, ei ole imelikum kui see, et mina end ei liiguta, sest ma istun ju vaid rahulikult autos, istun seal ilma erilise põhjusega, ja miks küll? mõtlen ma ja siis tuleb mul mõte, et võiksin minna nende kahe juurde, väljuda autost ja minna mänguplatsile nende kahe juurde, aga sellist asja vist ei sobi teha? need kaks tuleb rahule jätta, nad istuvad nii suures ja aeglases ja hapras rahus, et ei tohi neid tülitada, see tüütaks neid, kui läheksin nende juurde, sest nad istuvad seal nii häirimatult, nii suures meelerahus, mõtlen ma, aga on ikka mõte niiviisi autos konutada, nagu oleks mul jaks otsas ja

võhm väljas, nagu oleksin liiga väsinud pärast Asle nägemist tema korteris mere ääres Skutevikas, pärast tema väriseva keha nägemist, ja nagu oleksin liiga väsinud pärast kõiki oma käike Bjørgvini, mõtlen ma, aga nüüd pean küll koju sõitma, saama koju oma vanasse majja Dylgjas, oma heasse majja, sest nüüd aitab, mõtlen ma ja ma vaatan noore naise poole rippkiigel ja noore mehe poole pingil ja ta mõtleb, et kui ta väike oli, veetsid nad igal suvel paar nädalat tema vanavanemate, ema vanemate pool, kelle maja asus täpselt sellise mänguplatsi kõrval nagu see siin, väike mänguplats rippkiige, laudkiige, pingi ja liivakastiga, see oli hall kivimaja, küllaltki väike, ja esikupõrandat katsid kiviplaadid, meenub talle, ja seal oli välikäimla, väike putka halli kivimaja varjus, ümber mõned põõsad, ja seal, maja kõrval, majast pisut kaugemal oli mänguplats ja ta käis tihti seal mänguplatsil, mõtleb ta, ja äkki peaks seda naisele ütleva, aga too ei hooliks vist sellest, ja nad on juba nii pikalt vaikides istunud, et ta peaks vaikuse katkestama ja ütleva, et kui ta väike oli, elas ta vahetevahel sellise mänguplatsi kõrval hallis kivimajas, mõtleb ta, sest nad ei saa ju niiviisi lõputult istuda ja vaikida, mõtleb ta

Kui ma väike olin, ütlev ta

ja ta vaatab naise poole

Jah, ütlev naine

ja naine vaatab talle otsa ja tema häälest kostab otsekui kergendust ja ootust ja siis jääb mees ikkagi vait ja naine küsib, mida ta öelda tahtis

Jah, mis siis oli, kui sa väike olid? küsib naine

Noh, siis elasin ma vahel ühes majas, mille kõrval oli umbes selline mänguplats, ütlev mees